

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 23/2012-30

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 31. januára 2012 v senáte zloženom z predsedu Ľubomíra Dobríka a zo sudcov Jána Auxta a Rudolfa Tkáčika vo veci sťažnosti JUDr. J. S., M., zastúpeného advokátom JUDr. J. K., Advokátska kancelária, M., pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo JUDr. J. S. na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006 porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II **p r i k a z u j e** v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006 konať bez zbytočných prietáhov.

3. JUDr. J. S. **p r i z n á v a** finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II **p o v i n n ý** vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Bratislava II. **j e p o v i n n ý** uhradiť trovy právneho zastúpenia JUDr. J. S. v sume 314,18 € (slovom tristoštrnásť eur a osemnásť centov) na účet jeho advokáta JUDr. J. K., Advokátska kancelária, M., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) uznesením č. k. III. ÚS 23/2012-19 zo 17. januára 2012 prijal na ďalšie konanie sťažnosť JUDr. J. S., M. (ďalej len „sťažovateľ“), pre namietané porušenie jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava II (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006.

Zo sťažnosti vyplýva, že *„Žaloba o ochranu osobnosti bola Okresnému súdu Bratislava II doručená ešte dňa 30. 06. 2006, vec vedená na tomto súde pod sp. zn. 8 C/329/2006. Okresný súd Bratislava II už raz o veci rozhodol a to rozsudkom*

zo dňa 11. 03. 2009, sp. zn. 8 C/329/2006. Toto rozhodnutie bolo právnenému zástupcovi žalobcu doručené až 05. 06. 2009. Povinnosťou súdu je pritom vyhotoviť písomné vyhotovenie rozsudku v lehote 30 dní od jeho vyhlásenia (§ 158 ods. 4 O. s. p.). Toto rozhodnutie je nepreskúmateľné, lebo neobsahuje zdôvodnenie tak ako to vyžaduje zákon (§ 157 ods. 2 O. s. p.). Súd v časti náhrady nemajetkovej ujmy žalobu zamietol, ale nijako to nezdôvodnil. Z uvedeného dôvodu sťažovateľ podal voči tomuto rozsudku odvolanie a to listom zo dňa 08. 06. 2009...

Krajský súd v Bratislave uznesením zo dňa 8. júna 2010, sp. zn. 14 Co/258/2009 zrušil napadnutý rozsudok a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Odvolací súd sa stotožnil s názorom sťažovateľa, že napadnutý rozsudok nie je riadne odôvodnený a toto je možné považovať za porušenie práva na spravodlivé súdne konanie. Ďalej poukázal, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný a nerešpektuje zásady uvedené v ustanovení § 157 O. s. p.

Okresný súd Bratislava II na pojednávaní dňa 04. 04. 2011 opäť vo veci rozhodol vyhlásením rozsudku, ktorým súd konanie v časti žaloby o nepeňažné plnenie zastavil a vo zvyšku žalobu zamietol. Súčasne zaviazal žalobcu zaplatiť žalovanému náhradu trov konania. Od vyhlásenia rozsudku, t. j. od 04. 04. 2011, dodnes súd prvého stupňa nevyhotovil a nedoručil sťažovateľovi písomné vyhotovenie rozsudku. Opäť došlo k porušeniu ustanovenia § 158 ods. 4 O. s. p...

Návrh na priznanie finančného zadosťučinenia zdôvodňujem tým, že sťažovateľ sa nachádza v právnom stave neistoty od podania návrhu až dodnes. Veď žaloba o ochranu osobnosti bola Okresnému súdu Bratislava II doručená ešte dňa 30. júna 2006 a dnes je už júl 2011 a vo veci nie je právoplatne rozhodnuté...“.

Sťažovateľ žiada, aby ústavný súd vydal tento nález:

„1. Základné právo JUDr. J. S... na súdnu ochranu podľa čl. 46 a základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava II v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006, porušené bolo.

2. Okresnému súdu Bratislava II prikazuje, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006 konal bez zbytočných prietahov.

3. JUDr. J. S... priznáva finančné zadostučinenie v sume 10.000,- € (slovom desaťtisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava II povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

4. Okresný súd Bratislava II je povinný uhradiť JUDr. J. S... trovy právneho zastúpenia v sume 311,22 €, na účet jeho právneho zástupcu JUDr. J. K. do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu...“

Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci listom sp. zn. Spr. 3553/2011 z 24. októbra 2011 vyjadrila JUDr. K. F., poverená zastupovaním predsedu okresného súdu, v ktorom uviedla:

„V danom prípade v čase podania sťažnosti ústavnému súdu dňa 18. 07. 2011 nebola vec sťažovateľa právoplatne skončená, tunajší súd však už vo veci sťažovateľa meritórne rozhodol dňa 04. 04. 2011, čím odstránil jeho právnu neistotu. Písomné vyhotovenie rozsudku bolo expedované tunajším súdom dňa 21. októbra 2011.

Časový odstup od vyhlásenia rozsudku, po jeho vypracovanie a doručenie bol spôsobený zaťaženosťou, práceneschopnosťou a veľkosťou oddelenia sudcu Mgr. R. P., ktorý vec vybavuje.“

Dňa 30. januára 2012 bolo ústavnému súdu doručené stanovisko sťažovateľa k vyjadreniu okresného súdu, v ktorom poukázal na jeho rozporuplné a zmätočné tvrdenie, pokiaľ ide o nastolenie stavu právnej istoty. Sťažovateľ zároveň vyčíslil trovy právneho zastúpenia na 471,44 €.

Ústavný súd zo spisu okresného súdu sp. zn. 8 C/329/2006, ktorý si vyžiadal na previerku, zistil, že:

Okresný súd rozsudkom č. k. 8 C/329/2006-284 zo 4. apríla 2011 rozhodol, že konanie v časti o nepeňažné plnenie zastavuje a vo zvyšnej časti žalobu zamieta.

Dňa 14. novembra 2011 sťažovateľ podal proti tomuto rozsudku odvolanie.

Sťažovateľ v sťažnosti zo 14. júla 2011 a okresný súd vo vyjadrení z 24. októbra 2011 uviedli, že netrávajú na verejnom ústnom pojednávaní.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Podľa čl. 124 ústavy ústavný súd je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti.

Ústavný súd rozhoduje podľa čl. 127 ods. 1 ústavy o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva zaručeného čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietáhov, a práva zaručeného čl. 6 ods. 1 dohovoru, podľa ktorého každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch, postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 8 C/329/2006.

V obsahu označených práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. I. ÚS 20/02, III. ÚS 344/2011).

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy (ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru) vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie

veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním vecí na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (napr. IV. ÚS 221/04, III. ÚS 103/07, III. ÚS 139/07).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku, ktorý súdom prikazuje postupovať v konaní v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ako aj z § 100 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, podľa ktorého len čo sa konanie začalo, postupuje v ňom súd i bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prietáhom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, III. ÚS 75/07, III. ÚS 118/07) ústavný súd zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú: právna a faktická zložitosť vecí, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Ústavný súd (obdobne ako Európsky súd pre ľudské práva) pritom prihliada aj na predmet sporu (povahu vecí) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa.

1. Predmetom napadnutého konania je rozhodovanie okresného súdu o žalobe sťažovateľa o ochranu osobnosti, ktoré nemožno považovať za skutkovo alebo právne zložité. V tejto súvislosti ústavný súd už vyslovil, že v konaní o ochranu osobnosti je efektívnosť súdnej ochrany neodmysliteľne spojená s jej poskytnutím v primeranej dobe, teda s rýchlosťou a plynulosťou postupu súdu v prejednávanej veci, kde časové hľadisko môže zohrávať významnú úlohu (III. ÚS 30/03, III. ÚS 178/04, I. ÚS 325/2010). Veciam

týkajúcim sa osobného statusu účastníkov konania by mali všeobecné sudy venovať zvýšenú starostlivosť.

2. Sťažovateľ využil svoje právo na podanie procesných návrhov (na oslobodenie od súdnych poplatkov, na doplnenie dokazovania), o ktorých rozhodoval okresný súd, ako aj opravných prostriedkov proti rozhodnutiam okresného súdu, o ktorých už rozhodol, resp. (v súčasnosti) rozhoduje Krajský súd v Bratislave. Ústavný súd stabilne uvádza, že za priet'ahy vzniknuté v dôsledku uplatnenia procesných práv účastníkov konania neznáša zodpovednosť oprávnená osoba, ale zodpovednosť v takomto prípade nemožno pripísať ani na vrub štátnemu orgánu konajúcemu vo veci (napr. III. ÚS 242/03).

3. Posledným kritériom, podľa ktorého ústavný súd zisťoval, či došlo k porušeniu označených práv sťažovateľa, bol postup samotného okresného súdu.

Preskúmaním spisu okresného súdu sp. zn. 8 C/329/2006 ústavný súd zistil, že konanie, ktoré začalo doručením žaloby sťažovateľa 30. júna 2006, bolo okresným súdom skončené 4. apríla 2011 (t. j. takmer po piatich rokoch), keď vo veci meritórne rozhodol. Ústavný súd sa nestotožňuje s vyjadrením okresného súdu, že tým odstránil právnu neistotu sťažovateľa, pretože toto rozhodnutie doručil sťažovateľovi až po polroku od jeho vyhlásenia, a navyše v čase, keď bol ústavným súdom vyzvaný na vyjadrenie k sťažnosti sťažovateľa. Ako bolo uvedené, k stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu. Sťažovateľ podal proti tomuto rozhodnutiu okresného súdu odvolanie, o ktorom rozhodne odvolací súd. Okrem toho, okresný súd postupoval neefektívne aj pri svojom skoršom meritórnom rozhodnutí z 11. marca 2009, ktoré bolo odvolacím súdom zrušené, pretože nebolo riadne odôvodnené a bolo nepreskúmateľné. Uvedené skutočnosti prispeli k predĺženiu posudzovaného konania.

Ústavný súd s prihliadnutím na všetky okolnosti daného prípadu, na doterajšiu dĺžku posudzovaného konania a na zistený neefektívny postup okresného súdu dospel k záveru, že v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 8 C/329/2006 bolo porušené základné právo sťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2

ústavy a právo na prejednanie jeho záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku nálezu).

Ak ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnosti fyzickej osoby alebo právnickej osoby podľa čl. 127 ods. 2 ústavy vysloví, že k porušeniu práva došlo právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom, príp. nečinnosťou, zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah, príp. prikáže tomu, kto právo porušil, aby vo veci konal. Ústavný súd preto v súlade so svojím rozhodnutím o porušení označených práv sťažovateľa v zmysle § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde prikázal okresnému súdu (ktorého rozhodnutie z dôvodu odvolania sťažovateľa dosiaľ nenadobudlo právoplatnosť) konať bez zbytočných prieťahov, a to, pokiaľ bude v zmysle rozhodnutia odvolacieho súdu povinný v budúcnosti vykonať ďalšie úkony vo veci, prípadne aj len pri doručovaní rozhodnutia odvolacieho súdu účastníkom konania (bod 2 výroku nálezu).

III.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie (podobne § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde).

Sťažovateľ v sťažnosti žiadal priznať finančné zadosťučinenie v sume 10 000 €.

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie finančného zadosťučinenia, pri určení ktorého ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

Vzhľadom na zistený stav konania vedeného okresným súdom pod sp. zn. 8 C/329/2006 ústavný súd priznal sťažovateľovi finančné zadosťučinenie v sume 1 500 €, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 3 výroku nálezu).

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom.

Právny zástupca sťažovateľa si v stanovisku z 26. januára 2012 uplatnil trovy konania v sume 471,44 €.

Ústavný súd podľa vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov priznal sťažovateľovi náhradu trov konania v sume 314,18 € z dôvodu trov právneho zastúpenia, a to za dva úkony právnej služby (príprava a prevzatie veci a písomné vyhotovenie sťažnosti – vykonané v roku 2011) v hodnote po 123,50 € a dva režijné paušály v hodnote po 7,41 €, plus 20 % DPH, ktoré zaviazal uhradiť okresný súd (bod 4 výroku nálezu). Ústavný súd nepriznal sťažovateľovi náhradu trov konania za úkon právnej služby – stanovisko k vyjadreniu okresného súdu, pretože toto neobsahovalo žiadne nové skutočnosti podstatné pre rozhodnutie vo veci.

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 31. januára 2012